

התווודות

כבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן
מליאוועויטש

ש"פ שמיני, מבה"ח אייר, ה'תשכ"ג

בלתי מוגה

יויל לש"פ שמיני, מבה"ח אייר, ה'תשס"ז

ויצא לאור על ידי מערכת

"אוצר החסידים"

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקווי
שנת חמשת אלפים שבע מאות ששים ושבע לבריאה
מאה וחמש שנה להולדת א"ק אדמו"ר זי"ע

מוקדש

לחיזוק ההתקשרות לנשיינו

כ"ק אדמו"ר זי"ע

ולזכות

התמים יהודה ארוי לייב הלוי שיחי

לרגל הכנסו לעול המצוות

יום חבחיר חי'י ניסן, ה'תשס"ז

ולזכות אחיו ואחיוותיו שיחיו

נדפס על ידי ולזכות הוריהם

הרהורית ר' מנחם מענדל הלוי וזוגתו מרת חנה רחל שיחיו גורביץ

זקניהם

הרהורית ר' יצחק הלוי וזוגתו מרת חנה דבורה שיחיו גורביץ

הרהורית ר' אליעזר חייס וזוגתו מרת רבקה בת' שיחיו לפידות

שושងקינן-קריה גת

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn 13, N.Y.
HYCINN 3-9250

מנחם מונדרל שניאורסון
ליוכאוויטש

770 אומטערן פארקווי
ברוקלין, נ.י.

ב"ה, ה' טבת חסכ"ג
ברוקלין

הה"ח אי"א נו' נ פלאכחו מלאתם שפם
סוח' אברהאם יצחק ש'

שלום וברכה!

במונח על הודעתו אודות יום הולדת שלו,

בודאי נהג במנג אן"ש בזון האהרוון ביום
ההולדת. ויח"ר מהשי"ח שתה' שנה החלחה אצלו חן ב蓋סמיות
והן ברוחנויות וויסיף בלימוד התורה ובקיים מצוח' מתוך
הרחבבה.

ברכה
וילקי לוי

סובן שנבחלתי לךבו אודות פירוד אלבזות שחרר
לסב'בם. וחתוקה שחונט' מ' אצלו בכל האמצעים לתקון
חמאב. ובמונח לשאלתו בנווע לאצעות המנהל שי' - סובן
ג"כ, שבכל דבר ציבורי שרבים משחחפים בו - סוכחה
השחדות סיוודה שחהי' כופעה אחידת ובפרט בסוד חינוכי
ושל אנ"ש, ושל צעידי אן"ש ביחסו. ולבן לאחרי השקע'ם
בינייהם (בדרכי נועם דזאך וידלא כפי הנטע) - הנה או
שיחדרו בינויהם, או שיעשו בדברי המנהל (כיוון שתוא
האחראו וכו'). כן נבחלתי להסביר לעל י"ש, זעב"פ
לבקשת את שחיתת הי"ש - היפך תאנכו מס' ק' מ"ה ארכו ר
נשיא דורנו. ובוזדאי חיכך לקלטה מכ' זה ינקטו באמצעים ר
חייב סוחלתם לתיקון כ"ז. ויבשל'ם באזה בחזרה. פשות שכונת'
מכון לכאו"א מכם שנהגנן'.

ז"ע נחקל סבב זוג' פ"י ע"ד חביבך אצל פרת ב.ג.
ח'י, זיהא בשטוטונג א' בכל.

צילום מכתב הנדפס לעיל ע' יד

©

Published and Copyright 2007 by

VAAD HANOCROS BLAHAK

788 Eastern Parkway Suite #408

Brooklyn, New York 11213

Tel. (718) 604-2610 • Fax. (718) 778-5776

E-mail: info@lahak.org

Internet: <http://www.lahak.org>

The Kehot Logo is a trademark of Merkos L'inyonei Chinuch, Inc.

5767 • 2007

Printed in the United States of America

נדפס בדפוס
The PrintHouse
538 Johnson Ave. Brooklyn N.Y. 11237
(718) 628-6700

נסדר והוכן לדפוס
על ידי חיים שאול בן חנה
בדפוס "עוד הנחות בלה"ק"
Tel. (718) 604-2610 Fax. (718) 778-5776
(718) 735-4585 סד"ר ועימוד בתכנת "טג". הפצה בארצות-הברית:

הוֹסֶפָה

ב'יח, ח' טבת, ה'תשכ"ג
ברוקלין

בס"ד.

פתח דבר

לקראת ש"פ שמיini, מבה"ח אייר הבעל"ט, הנו מוציאים לאור חלק מהתוועדות ש"פ שמיini, מבה"ח אייר, ה'תשכ"ג, הנחה בלתי מוגה.
בתוך הוספה, בא בסוף הקונטרס (בפרוטום ראשון) מכתב ה' בטבת תשכ"ג – השיקן להזכיר בשיחה ס"ח ואילך.

*

ויה"ר שנזכה תיכף ומיד ממש לקיום הייעוד "הקיים ורנו גור", ומלאנו נשיאנו בראשם, וישמענו נפלאות מתורתו, "תורה חדשה מأتית תצא".

עוד הנחות בלה"ק

אסזה"פ, ה'תשס"ז
מאה וחמש שנה להולדת כ"ק אדמור"ר ז"ע
ברוקלין, נ.י.

הוועיח איז א נוין מלאכתו מלאכת שמים
מו"ה אברהם יצחק שי
שלום וברכה!
במענה על הודיעתו אודות יום הולדת של,
בודאי נהג במנג אניש בזמן האחרון ביום ההולדת. ויה"ר
מהשיות שתהיה שנת הצלחה אצלן הן בגשמיות והן ברוחניות ויוסיף
בלימוד התורה ובקיום מצותי מתוך הרחבה.
ברכה לבשוי"ט בענייני הכלל והפרט,

מ. שני אורסאהן

מובן **שנבהلتוי** לכתחבו אודות פירוד הלבבות שחדר לסייעתם.
והתקורה **שתוממיי** יאחזו בכל האמצעים לתקן המצב. ובmeaning לשאלתו
בנוגע להצעות המנהל שי' – מובן ג"כ, שבכל דבר ציבורו של רבים
משתתפים בו – מוכרת השתדלות מיוחדת שתהיה תופעה איחודית,
ובפרט במוסד חינוכי, ושל אניש, ושל צעררי אניש ביחיד. ולכן לאחרי
הSKU"ט בינויהם (**בדרכיו נעם דוקא** – ודלא כפי הנשמע) – הנה או
שיתדברו ביניהם, או שייעשו בדברי המנהל (כיוון שהוא האחראי וכו').

בן נבהلتוי להסברא לקדש על יי"ש, וככ"פ לקיש את שתית היי"ש
– **היפך הגמור מציווי** כי"ק מו"ח אדמור"ר נשיא דורנו. ובודאי תיכף
לקבלת מכி זה ינקטו באמצעים הכי מוחלטים לתיקון כי". ויבש"ט בזיה
בחוזר. פשוט שכחניל מכון לכאו"א מהם שנגה כנ"ל.
וז"ע נתקבל מכתב זוגי תי ע"ז הביקור אצל מרת ב.ג. תי, ויהא
בשיטומו"ץ בכלל.

מצילום האגרת.

מו"ה אברהם יצחק: **ששונקין. קריית-גת. אגרות נוספות אליו – אג"ק חב"ד אגרת ט'רף (ע'**
רצט), ובהנסמן בהערות שם.
הפרק הגמור מציווי כו': ראה שיחת ש"פ שמיini שנה זו ס"ח ואילך (לעיל ע' י ואילך). ושם'ג.
עד הביקור כו': להודות לאשת מר ב.ג. על נתינתו היתר יציאה לבעלת ע"מ שיווכל לנטווע
לכ"ק אדמור"ר.

ואז יחיי "כולה משקה"⁶¹ — "מלאה הארץ דעה את הווי" כמים לים מכסים".⁶²

— ● —

בס"ד. חלק משיחת ש"פ שנייני, מבה"ח אייר, ה'תשכ"ג.

א. בפרק ר' ראשון² במסכת אבות איתא: "נתאי הארబלי אומר" וכמו ברוב המשניות בספרק זה, ה"ה מורה שלוש הוראות: (א) "הרחק משכן רע"; (ב) "ואל תתחבר לרשות"; (ג) "ואל תתייאש מן הפורענות" — שיש בהוואה זו שני פירושים: פירוש אחד הוא, שבראותך ש"דרך רשותם צלחה"³, אל תתייאש ואל תדמה שלא תבוא עליהם פורענות, כי בודאי יקבלו את עונשם; ופירוש נוסף, שאין המדבר אודות רשות, אלא בשעה שבהם פורענות על אדם, הרי זה יכול להביאו למצב של יושר ר"ל, ולכן מורה לו התנה שלא תתייאש בגל הפורענות שבאה עליו.⁴

במשנה זו איןנו מובן:

א) החילוק בין הלשון "הרחק", שנקט התנא ב"שכן רע", ובין הלשון "אל תתחבר" — ברשע, הוא: "הרחק" מורה על הרחקה גדולה הרבה יותר מאשר "אל תתחבר". "אל תתחבר" פירושו רק שלא תתחבר אליו, אבל אין הפירוש שמחויב להתרחק ממנו, יוכל אפילו להיות אליו, אבל אין הפירוש שמחויב להתרחק ממנו, יוכל אפילו להיות אליו, ואפילו הלשון "הרחק" פירושו שעליו להתרחק אפילו משכנותו. ואינו מובן: הרי "רשות" גרווע מ"דע", כי "רע" כולל גם אדם שעל הנגתו הרעה יש הצדקויות שונות, משא"כ "רשות" הוא מלשון "ויהרשו את הרשות" — התורה קוראת אותו "רשות", כיון שמוצאתו אותו רשות בדין במעשי הרעים. וא"כ, איך יתכן שה坦נה מצוה להתרחק מ"רע" יותר מ"רשות"?

ב) לפי הפירוש הראשון ב"אל תתייאש מן הפורענות" — יהודוי צריך לקות שתבוא על הרעים פורענות — איןנו מובן: הרי תקוטו של היהודי צריכה להיות שהרעים יעשו תשובה, ולא שייבואו עליהם יסורים, כפי שמידיקת הגמרא⁵ בלשון הכתוב "יתמו חטאיהם" — "ולא חוטאים".

ג) לפי הפירוש השני ב"אל תתייאש מן הפורענות", שאפילו בשעה

(1) שיחה זו (עד סוס"ז) — הוגהה ע"י כ"ק אדרמוי"ר שליט"א (באידיה), ונדרפה

בלקון"ש ח"ד ע' 1181 ואילך. במאドורא זו ניתפסו עוד איזה צינוי מ"מ ע"י המוביל.

(2) מ"ז.

(3) ירמי יב, א.

(4) הובא במדרש שמואל בשם החסיד

(61) ראה המשך וככה תל"ז רפמ"ז (62) ישע"י יא, ט. וראה רמב"ם הל' המשך וככה תל"ז ע' סז). שיחת מה"ש מלכים בסופן. שבהערה .48

שבאה על אדם פורענות לא פול ביאוש — hei לו לומר "ואל תהייאש עג ידי פורענות"; ואילו מהלשות "מן הפורענות" ממשע, שאין להתייאש מהפורענות עצמה, אלא ל��ות שהפורענות תבו?

ד) לפי הפירוש השניינו מובן גם סדר שלושת ההוראות: פורענות הבאה על אדם — נוגעת באדם גופא; שכן (רע) — הוא מחוץ לאדם, אבל בשכנותו אליו; רשות (סתם) — הוא אדם סתם, ללא שייכות מיוחדת למי שמצוים אותו "אל תתחבר". וא"כ, מהה'נפשך: או שה'י לו למנוחם בסדר מן הקרוב אל הרחוק — תחליה "אל תהייאש מן הפורענות", לאחר"ז הרחק משכנך רע", ולאחר"ז "ואל תתחבר לרשות"; או להיפך, מן הרחוק אל הקרוב — "אל תתחבר לרשות, הרחק משכנך רע, ואל תהייאש מן הפורענות".

ה) גם צריך להבין מהי השicityות של שלושת ההוראות זו זו: שתי ההוראות הראשונות — "הרחק משכנך רע" ו"אל תתחבר לרשות" — מובנת שייכותם, אבל מה שייכת ההוראה "אל תהייאש מן הפורענות" לשתי ההוראות אלו?

לפי הפירוש הראשון, hei אפשר לכואורה לבאר, ש"אל תהייאש מן הפורענות" בא בהמשך לשתי ההוראות הראשונות: התנא בא להבהיר, שלא יחשוב האדם לעצמו: מה איכפת לו שייהי בשכנותו לרע ובחייבור לרשות ולימוד מהם — אדרבה: "דרך ושעים צלהה". ועל זה אומר: "ואל תהייאש מן הפורענות" — הצלחתם של הרשעים היא זמנית בלבד, וסוף-כל-סוף תבוא עליהם פורענות, ובמילא — "הרחק וכוי" ואל תתחבר וכוי".

אבל לפיה קשה הלשון "ואל תהייאש":

שלילת יאוש מדבר מסוים אין פירושה שבוזאי hei לו הדבר, כי אם שעדיין יש תקוה לדבר זה. וע"ד יאוש באבידה: לאחר יאוש הינו שהמאבד הפסיד כבר את התקווה למצוא את אבידתו; ואילו קודם היאוש — אינו מתיאש, אלא מקווה עדין אולי ימצא את האבידה (אבל לא שבוטה בעצמו שמצא את האבידה).

ולפי הנ"ל, שמאמר התנא הוא שאין להתחבר לרע ולרשע כיוון שעל הרשעים יבוא עונש — לא hei לו לומר "ואל תהייאש", אלא לשון שמדובר שבוזאי תבוא פורענות על הרשעים!

ב. והסבירו בזה:

המשמעות של "הרחק משכנך רע" היא — שאדם זה הוא רע עבورو בתור שכן, אפילו אם האדם עצמו הוא למחרי לא רע (או אפילו — טוב).

ובנוגע למאורעות שמחה, אפילו שעליהם אמרו בגמרא⁵⁴ שכל המשמח את החתן "זוכה לתורה שנינה בחמשה קולות", ועד"ז בגין התעוודות חסידית סתם — לא יאמרו יותר מני פעמים "לחחים" (כפי שמצוינו בקצרת העומר, שהיו אומרים "מגל זו, מגל זו, מגל זו" — ג' פעמים⁵⁵), ועל כסות קטנים דוקא, באופן שכל ג' הפעמים יחד לא יהיו יותר משיעור רוב רבייעית מצומצם.

ו. כאמור לעיל, המדבר הוא בנוגע לאלו שהם קודם ארבעים שנה, ואלו שלאחריו ארבעים שנה, שעבורם "ミשתי מעליי" — צריך להיות אצל ענן השתיי בנוגע ל"יינה של תורה", שזו היא פנימיות התורה. ושתי זו צריכה להיות בריבוי, ובלשון הרמב"ם⁵⁶ — צריך לטבול (לשקו לחלוטין, "ווערן פארטונגקען") ב"מי הדעת" של פנימיות התורה. ובדורותינו אלה, ש"מצוה לגנות זאת החכמה"⁵⁷ לכל — שלא כבודורות הראשונים, שהיו הגבלות בלימוד פנימיות התורה, והתחלו ללימוד פנימיות התורה רק בגליל ארבעים שנה⁵⁸ — צריך להיות העניין ד"בן ארבעים לבינה"⁵⁹ כבר מקטנות, דהיינו שכבר מגיל צערן צריך להיות "ミשתי מעליי" — שתיתה "יינה של תורה".

יא. כל האמור לעיל הוא בנוגע לכלימי השנה — הן בחול, הן בשבת והן ביום-טוב.

[וכמו] בכרי זה בנוגע לכל המקומות, הן במדינה זו והן במדינות אחרות. ומסתמא יפרנסו וימסרו זאת גם לאלו שאינם נמצאים עתה כאן]. רק בנוגע ליום אחד בשנה — פורים — אני רוצה להתעורר, מצד שני טעם:

טעם אחד — לפי שבפורים צריכים להיות במדרגת "עד דלא ידע"⁶⁰, וכשעומדים במדרגת "עד דלא ידע", בודאי לא תהי ה"דעת" של היצור הרע לפתחו אותו לקחת משקה...

והטעם השני, והוא העיקרי — כי עד פורים משתמש יבוא משיח,

הארון".

(54) ברכות ו, ב.

(55) מנחות סה, א.

(56) ראיה ש"ך יו"ד סרמ"ו סק"ו.

(57) אבות ספ"ה.

(58) סוף ספר תהרה.

(59) מגילה ז, ב.

(60) תניא אגה"ק סכ"ו (קמ"ב, ב) בשם

אדמו"ר, יראו, שהדברים שאומר لكمן בעניין זה, אינם בערך כלל לגבי האמור בשיחה הנ"ל.⁴⁹

ועל יסוד אמר רוזל⁵⁰ "עד ארבעין שניין מיכלא מעלי", ורק "מכאן ואילך מישתי מעלי" — הרי הדברים דלקמן מכונים בעיקר לאלו שהם עדין קודם ארבעים שנה (ובפרט — לבחורים שהם עדין קודם הנישואין, שבשicityות אליהם יש טעם נספחים שבגללם צריכים להימנע משתיית משקה); אבל גם הם כבר לאחר ארבעים שנה, צרכים למעט בשתיית משקה.

ואין זה בסתרה להתווידות חסידית — כדיוע הסיפור שספר כ"ק מורה"ר⁵¹, שהיו חסידים שהתוועדו במשך לילה חורפית שלמה, ובכל התווידות לא היו על השולחן יותר מ"סאטקע" (מדה המכילה בקושי רביעית) אחת של יי"ש, וגם את מעט המשקה מה"סאטקע" שמזגו לכוסיות במשך התווידות, הנה בסוף התווידות החזרו ומזוגו מהכוסיות אל ה"סאטקע".

ט. בנווגע לפועל:

קידוש — יש לעשות רק על יין (או על פת), ולא על משקה. ואף שע"פ שולחן ערוך יש מקום לקדרש על משקה, להיווטו "חמר מדינה", ומפני חביבות⁵² — הרי כסיפעל בעצמו שמשקה יהיה אצלו דבר מאוס (כדברי כ"ק מורה"ר), ממילא יתבטל עניין החביבותכו. וגם כשמקדשים על היין — אין לשנות את כל הכווס, אלא רוב כוס בלבד (מלבד ארבע כוסות של פסח, שצריין לשנות את כל הכווס⁵³).

(51) ראה שיחות:ليل שמח"ת תרפ"ב ס"ב (שה"ש תרפ"ב ע' 29).ليل ב' דחיה"ס טרפה"ט ס"ה (סה"ש תרפ"ט ע' 32 וайлך).יום א' דחיה"פ ח"ד ס"ז (סה"ש הח"ד ע' 84). י"ב תמוז תש"ו שם. אג"ק חט"ו שם. אג"ק אדרמו"ר מורה"ץ ח"ד ריש' ע' רפה.

(52) ראה שו"ע או"ח סרע"ב ס"ט (שו"ע אה"ז שם ס"דייא). סוכ"ז ס"ב (שו"ע אה"ז שם ס"ז).

(53) ראה שו"ע אה"ז או"ח סתע"ב סי"ט. הגש"פ עם לקוטי טעמי ומנהיגים (אחר קידוש).

(49) ראה גם שיחות: פורים תש"יב סכ"ב (תר"מ ח"ה ע' 45). יום שמח"ת שנה זו סל"ב (תר"מ חל"ה ע' 179). י"ב תמוז תש"ה. ש"פ נח תשכ"ז. يوم ב' דחיה"ש; ש"פ נח ואה תשכ"ח. זאת חנוכה; ט"ז בשבט תשל"ט. ש"פ דברים תש"מ. ש"פ שמיני תשמ"א. י"ב טבת; י"ב תמוז תשמ"ז. י"א ניסן תשמ"ח. ש"פ חוקת תנש"א. אג"ק ח"ז ע' נה ואילך. ח"ח ע' חט"ז ע' קפח. חט"ז ע' פב ואילך. ח"ח ע' תפט. ח"ט ע' ח. חכ"א ע' שפ. מכתב א' כסלו שנה זו (אג"ק חכ"ב ע' שנות). ה' טבת שנה זו (נדפס لكمן ע' יד). ועוד. (50) שבת קnb, א.

ואפשר להבין וליתן דוגמא לדבר:

המגיד מעזריטש אמר⁵⁴ אודות מאמר רוזל⁵⁵ "אל יאמר אדם אי אפשר בبشر כו" (דבר אחר), אלא (צrik לומר) אפשר, ומה עשה ואני שבשמים גוזר עלי" — שכך צריך לומר צדק, שלא חטא מעולם; אבל בעל תשובה, מאחר ש"סورو רע"⁵⁶, ועלול שתה"י לו שייכות לרע — צריך לומר "אי אפשר כו"."

כל הענינים שבפנימיות התורה משתקפים בנגלה: הרמב"ם פוסק הלכה בנוגע לדעתות ומדות האדם⁵⁷, שאדם צריך ללכת "בדרכ האמצעה", ולא להعبر על המדה לשני הקצוות, ואף מפרט את הסדר כיצד צריכה להיות ה"דרך האמצעה" של אדם בנוגע לכל הענינים. ומוסיף: אך מי שהעביר על המדה לצד אחד — אזי רפואתו היא זוגא להתרחק ממש ולהתפרק לזכה השני, ובעורו הדרך האמצעה אינה טובא⁵⁸.

[וכן בנוגע לשמרות בריאות הגוף קובל הרמב"ם סדר הנהגה באכילה ושתיי וכו', וכותב⁵⁹, שכל המנהג עצמו לפי סדר זה, "אני ערב לו שאין בא לידי חולין". אך מסיים, שערובות זו היא רק עברו אלו המתנהגים כך תמיד, אבל מי שהתנהג במשך זמן בסדר אחר — צריך הוא להנחות אחרות].

וכן מצינו גם בהלכה למעשה — לדוגמה — בעניין רבית⁶⁰: כתיב⁶¹ "לנכרי תשיך", ועד שלכמה פוסקים — וכן פוסק רבנו חזקון⁶² — הרי זו מצות עשה מן התורה. אבל יהודי שעבר על איסור רבית, והלווה ברובית ליהודי אחר — עליו להרחיק עצמו לגמרי מרבית, ואסור לו להלוות ברבית, אפילו לנכרי⁶³.

כל הנ"ל הם מציאות של "שכו רע", אף שהוא, בעצםו, אינו רע; עבורו, בתור שכנ, רע הוא: אסור לו ללמידה ממנו, מאחר שהוא זוקק לסדר עבודת אחר (או אפילו הפוך). וכך מדייקת המשנה "משכן רע", ואינה אומרת "משכן רשות" — כי יתכן שהלה (אדם זה, או דרכו והנאה זו) הוא צדיק, אבל בתור "שכנ" עבورو — הרי זה "רע".

(15) הווא בלקו"ת ואתחנן ט. ד.

(16) עיין תומ"מ ח"א ע' 71 ואילך (וש"ג) אשר רבית עניין כללי הווא. ס"פ קדושים.

(17) חצא בג, כא.

(18) שו"ע אה"ז הל' רבית סע"ה. נת. (19) סנהדרין כה, ב. שו"ע חור"ם סל"ז סכ"ט.

(10) הווא בלקו"ת ואתחנן ט. ד.

(11) כי ה' הלשון בלקו"ת שם. וראה תומ"כ (וש"ג)

שם פ"ב.

(12) לשון חז"ל — קידושין פב, א. ב' מ

(13) הל' דעתות פ"א ה"ד.

(14) שם פ"ב ה"ב.

ג. לאחרי ההוראה בוגע להנוגת האדם לעצמו, שככל אחד יש לו העבודה שלו, ועליו להתרחק מכל מה שעלול להפריע לו לעבודה שהוא צריך לעשות — נתן התנא הורה נספת, בוגע לאופן העבודה עם הזולות: "ואל תתחבר לרשות".

ומדייק: "ואל תתחבר" — ולא "הרחק", כי, אפילו לבריות בעלמא, ואפילוו לרשות, צריך לעמוד בתנועה של אהבה וקרובה, ולהשתדל להשפיע עליהם שיטיבו את הנוגמת²⁰. אבל יש צורך באזהרה — "ואל תתחבר לרשות": בשעה שמקובים את הרשות, אין להתחבר לרשות ולהיות כמותו, אלא להיפך — לשנות אותו עד שייחד להיות רשות.

ד. עבדותו של איש ישראל עם עצמו היא ("י' הנשמה) ושייכת לנשמה; העבודה לקרב את הזולות — שייכת בעיקר לגוף. והגם שבאמתית ופנימיות הענין באה העבודה עם הזולות דוקא מצד הנשמה²¹

— הרי הקירוב בפועל בא ע"י הגוף, באמצעות מעשה או דיבור. וא"כ, ישנה ההוראה "ואל תתחבר לרשות" לא רק בוגע לזולות ממש, אלא גם בוגע להזולות הפרטיא, הזולות שבאדם עצמו — העבודה עם הגוף:

ambil הבט על כך שיש לעמוד בתנועה של קירוב לגוף,
— וכיודע פירוש הבעש"ט²² עה"פ²³ "עזוב תעוזב עמו", שאפילו בשעה שהחומר ("חמור") של הגוף הוא "שונאך", הנה הדרך בה "ישכון אור התורה" היא — לא שבירת הגוף ע"י סיגופים, אלא "עזוב תעוזב עמו", עם הגוף —

הנה ביחיד עם זה צריכה להיות האזהרה "ואל תתחבר לרשות" — שלא להניח לעצמו לשקרו בענייני הגוף (בשעה שהגוף הוא עדין ברשעותו — בחומריוותו), אלא, כאמור רבנו הוזקן²⁴ (שקיבל מר' אברהם המלאך) ש"צריכים להצליף בטוטים עד שייחזו מלחיות סוסים" ("מייא דארף שמייסין די פערד איז די פערד זאהליין ווערין אויס פערד"); כל זמן מהם "סוסים" — הרי מקומם הוא באורווה, ואילו מקומו של האדם — בבית.

ה. לאחרי ההוראות עבודה — הן בוגע לעצמו והן בוגע לזרות, זולות שבעצמות ועד לזולות ממש — יכול האדם לחשב שהוא

(20) ראה תניא פ' לב.

בhosporos סכ"א.

וש"נ (נעתק ב"היום יום כה שבט).

(21) כי הגופים מחולקים, ו록 הנשומות —

שבט).

(22) מתחאמות ואב אחד לכולנה (תניא שם).

(23) משפטים כג', ה.

(24) לקו"ד ח"א, ל. א.

נתאי הארכלי ה"י אב ב"ד⁴⁰, והרי עניינו של בית-דין הוא להדריך את ישראל בהנוגת טובה באופן שמלכתחילה לא יוכל עליהם עונש פורענות, כמוroz"ל⁴¹ שהנהוגת צריכה להיות באופן ש"קושרין חבלים של ברזל במתניותם כו' ויחזרו בכל עיריות ישראל" (כדי ללמד את ישראל שיתנהגו כדבוי).

ולכן האביבית-דין, נתאי הארכלי, נתן הוראות כיצד צריך להיות אופן ההנוגת בעבודה, אשר ע"י קיום כל ההוראות — עד "ואל תתייחס מן הפורענות" — יוצאים ידי חובה ע"י דאגת הפורענות בלבד (שהיא עצמה פורענות).

ומסייעין בטוב: "ר' חנניה בן עקשיא אומר כו' הרבה להם תום"צ"⁴², שהם ה"תריס" האמתי "בפני הפורענות" — "תשובה ומעשים טובים"⁴³.

* * *

ח. בפרשנתנו⁴⁴ — פרשת שמיני⁴⁵ — מצוה התורה: "יין ושכר אל תשת גו'".

ואף שבפשטות הרי זו אזהרה לכהנים, ובזמן הבית דוקא — הרי כל ישראל נקראים "מלך כהנים"⁴⁶, וביהם⁴⁷ הרוחני הוא בשלימות גם עתה (והרי הוא בדוגמת ביהם⁴⁸ הגשמי, שלווי היו נשואות עניין כל, וכך ציל גם עתה "שמי המקודש בגויים"⁴⁹), ובין הנה גם בזמן הזה שידוח ולחל הציוויי "יין ושכר אל תשת".

ידועה שיחת כ"ק מוח'ADMOR⁵⁰ בוגע לשתיית משקה, שבה אומר משקה הוא "דבר מאוס". ואלו שיעינו בשיחה זו של כ"ק מוח'

(40) חגיגת טז, סע"א ואילך (במשנה).
(41) תדבא"ר פ"י".
(42) מכות כג', רע"ב (במשנה).

(43) אבות פ"ד מ"א.
(44) על רשימת ההנאה של עסיף זה
שבספרות אגדות חסידי חב"ד תיקון כ"ק
אדמור"ר שליט"א איזה תיקונים בכתיב"ק
המו"ג".

(45) יו"ד, ט.
(46) יתרו יט, ו.

(47) ראה יחזקאל לו, כג.

(48) ראה שיחות:ليل שמח"ת: תרפ"ב
ס"ב (סה"ש תרפ"ב ע' 28). תרפ"ז בסופה
תורת שלום ע' 4. ע' 57. ועוד.
(49) ס"ו (סה"ש תשו' ע' 54). וראה גם ס"ה
ס"ב (סה"ש תש"ז ע' 100). יומ' א' דחיה"ש תש"ד
ס"ז (סה"ש תש"ד ע' 129). י"ב תמו תש"ו
ס"ו (סה"ש תש"ו ע' 184). תרחה"ץ ס"ח
(סה"ש תרחה"ץ ע' 252). פורים תש"ז ס"ג
(סה"ש תרחה"ץ ע' 100). יומ' א' דחיה"ש תש"ד
ס"ז (סה"ש תש"ז ע' 129). י"ב תמו תש"ו
ס"ו (סה"ש תש"ו ע' 54). וראה גם ס"ה
ס"ב (סה"ש תרפ"ב ע' 28). תרפ"ז בסופה

ויבן ע"פ המבואר בקונטרס ומעין³³, שהאפשרות למציאות שייהי ליהודי טוב (לפי שעה) בנסיבות גם כאשר "ברירות לב אלך", היא — לפי שאז מקבל חיותו מהקליפה. בשעה שהיהודי מתקבל חיים מקודשה — אזי "ברירות לב אלך" הוא סתירה ל"שלום יחי" לי"; משא"כ כשמקבל חיים — אזי "שלום יחי" לי כי ברירות לב אלך", דהיינו שהולך בשירותו לבו, משפטו לו הקליפה (לפי שעה) חיota, ולכן טוב לו בנסיבות.

ואף שבגילוי זהו עניין של "ויהתרך", הרי התרגום והפירוש בזה — שהתרגום מפרש ומגלה בכך גם את פנימיות העניינים³⁴ — הוא "ויהתייאש", כי מצד פנימיות הרצון שהוא אמיתית הרצון³⁵ של היהודי, זהו עניין של יאוש: הוא מתייאש ומדמה שאין לו ח"ו חלק באקליק ישראל, הוא לא קיבל את חיותו מקודשה, אלא "ברירות לב אלך", ועי"ז "שלום יחי" לי — הוא קיבל חיים מסטרא אחרת.

עפ"ז יובן ג"כ הפירוש ב"אל תהייאש מן הפורענות":
בשעה שיוהודי יודע בעצמו שמצוינו אינו כראוי — שהרי אפילו אם עשה בשלימות את עבודתו הן בוגע לעצמו והן בוגע לולתו (כשתו ההוראות הראשונות של המשנה), הרי עדין ש"יך ישיה" בו רע — וудין טוב לו, ללא פורענות, עלול הוא ליפול ברוחו ולחשוב: האם אין זו הוכחה שהוא מקבל את הטוב והחיות שלו ממקום שנוטנים "חנן שלא מצות"³⁶, מקליפה ר"ל (וע"ד אמר רז"ל³⁷ "אין בידינו משלות הרשעים");

על כך אומר התנא: "ואל תהייאש מן הפורענות" — איזי יכול וכאשר עומד בתנועה של "ואל תהייאש מן הפורענות" — לא צאת ידי הפורענות גם באופן המבואר בגדרא³⁸, ש"אפילו הושיט ידו לכיס ליטול שלש (מطبعות) ועלו בידו שתים", הרי זה נחשב ליסורים; ועוד שהענין ד"ואל תהייאש" גופא מוציאה אותו ידי עניין הפורענות³⁹.
ז. ע"פ כל הניל יובן ג"כ השיקות של משנה זו לבעל המאמר — נתאי הארץלי:

עליו מ' יומם בליא יסורים קיבל עולם". ובב"ר רפפ"ד: "בשעה שהצדיקים יושבין בשלוחה כו".

(38) ערכן שם.

(39) כי אף שע"ז מכפרין עונותיו וכור' — בכיו' יסורים הם ומצערין.

(33) מאמר ה ואילך.
(34) ראה גם לקוש' ח"ט ע' 134 ואילך.

(35) ראה רמב"ם הל' גירושין ספ"ב.

(36) ע"ד לשון חז"ל — ספרי ופרש"י בהעתקך יא, ה.

(37) אבות פ"ד מטו'ו (נת' בתניא אגה"ת ספ"ז). וראה ערכן טז, סע"ב: "כל שעבורו

כבר בטוח. ועל זה אומר התנא "ואל תהייאש מן הפורענות": יכול אדם להשלים את כל העבודה הנדרשת ממנו בוגע לעצמו ובוגע לזרלו. וועל"כ עליו לדעת שעדין אינו מושלם, ועדין יכולה לבוא פורענות.

וע"ד שמצוינו באיוב, שלאחרי שבעת ימי המשתה הי' מקריב קרבנות, לפי שהתיירא "אולי חטא בני גו' בלבכם"²⁵ (ومהנהga זו ממש דין בה"ב לאחרי החג²⁶).

ואף שהגמרא²⁷ מפליגה בש ballo של איוב, ש"הטעימו הקב"ה מעין עולם הבא", ועד שכמה עניינים²⁸ מספרת עליו התורה שבחים גדולים עוד יותר מאברהם אבינו, וגם כאן למטה היה לה הצלחה למלعلا מהטיב בכל עניינו, לא רק בוגע לעצמו אלא גם בוגע לרכושו, ולא רק בוגע להמות טהורות אלא גם בוגע לגמלים ואתונות²⁹, וא"כ לכארה הכל הוא בודאי מצד הקודשה —Auf"c ה"י חושש.

"אל תאמין בעצמך"³⁰ — לעולם אין אדם יכול להיות בטוח, ועד שמצוינו שיווחנן כהן גדול, שעבד עבודה בבית המקדש שמוניים שנה — לבסוף נעשה צדוקי³¹.

וזהו פירוש "ואל תהייאש מן הפורענות" — שלאחר כל העבודה, עליו לדעת שלעולם לא יהיה מושלם, כי אפשר שיש בו עדין אי-שם (עכ"פ) רע נסתר, ולכן עליו להתמודד ביגיעתו.

ו. אבל עדין אינו מובן: הלשון "ואל תהייאש" מורה על רגש של תקופה (שמחה), וכן הדר היושם מאבידה, שפירשו שהאדם מקווה למצוא את האבידה שאיבד. וא"כ, בנדו"ד — בעניין פורענות — לא מתאים לומר "ואל תהייאש", אלא אדרבה — לשון של צער, שלאחרי כל העבודה יכולה עדין לבוא פורענות?

ויבן בהקדם תמי³² נוספת: על הפסוק³³ "ויהתרך בלבבו לאמור שלום יחי" לי כי בשירות לב אלך", מפרש בתרגום יונתן (לא כמו בכ"מ בתורה ש訳語ת תיבת ברכה — "ברכה", לשון ברכה, אלא) "ויהתייאש בלבבי", לשון יאוש, שהוא — כנ"ל — היפך הברכה.

(25) איוב א, ה.
(26) ש"ו"ע אודה"ז או"ח ר"ס תשכ.

(27) ב"ב טו, סע"ב.

(28) אבות פ"ב מ"ד.

(29) ברכות כת, א.

(30) אף שבunning ההטעה מעין עזה²⁸, לא הגיע למלעת האבות, מבואר בתוספות שם ז, ד"ה שלשה).